

Des épigrammes à thèmes juifs

Shloyme Ettinger (1803-1856)

Shloyme Ettinger est un des premiers poètes yiddish modernes. Il exerce aussi la médecine tout au long de sa vie.

Inspirée par le théâtre du russe, polonais, allemand et français, sa pièce la plus célèbre s'intitule Serkele.

Il écrit aussi fables et épigrammes, petites pièces en vers qui se terminent ordinairement par un trait piquant ou par un bon mot.

Ida Kaminska et Karol Latowicz dans la pièce Serkele de Solomon Ettinger

L'âne de Balaam

Chacun s'étonne en apprenant que l'âne de Balaam a parlé une fois. Moi, je trouve bien plus surprenant que tant d'ânes parlent de nos jours tout le temps.

בלעמס אייזל
עס איז אַ חידוש בייַ איטלעכן באַזונדער,
וואָס בלעמס אייזל האָט גערעדט איין מאָל.
בייַ מיר איז עס אָבער אַ גרעסער ווונדער:
הייַנט רעדן אייזלען צו פֿיל און אַן אַ צאָל.

Les paysans

On dit qu'on ne trouve pas de paysans habitant dans les villes. Faux !
Je peux en témoigner : il y en a, mais à une différence près : ils ne travaillent pas.

די פויערן
מע זאָגט, אַז אין די שטאָטישע מויערן
זעט מען קיין מאָל נישט וווינען קיין פויערן.
ליגנט ! איך אַליין האָב דאָרט אַ סך דערווישט;
נאָר דער חילוק איז — זיי אַרבעטן נישט.

Les larmes

T'as trouvé agaçant qu'en entendant tes peines,
Shmerl s'en soit moqué, sans se faire du mouron.
Si tu veux, pense qu'il a versé de chaudes larmes,
mais il était en train de hacher un oignon.

די טרערן
עס האָט דיר, זאָגסטו, שטאַרק פֿאַרדראָסן,
וואָס שמערל האָט צו דיִינע צרות געלאַכט.
זאָג איך דיר : ניין, טרערן האָט ער פֿאַרגאַסן,
נאָר ער האָט זיך דעמאָלט אַ ציבעלע געמאַכט.

Les semblables

Les avares et les cochons se ressemblent pour de bon :
leur richesse ne profite à personne tant qu'ils ne sont pas morts.

די חברים
קאַרגע לייַט און חזירים
זענען טאַקע אַ פֿאַר חברים;
מע האָט פֿון זייער גוטס
ערשט נאָך דעם טויט אַ נוץ.

La vengeance

Ce monde est bien commode :
 chacun se venge selon sa méthode.
 Un chef de communauté attise un conflit ;
 un médecin prescrit la mouche espagnole ;
 par l'épée se venge le soldat et,
 par un conseil, l'avocat.
 Un messenger fait trop de frais ;
 un père courroucé, un testament de biais ;
 le brigand se sert de son gourdin
 comme de son jugement le rabbin ;
 une mauvaise servante casse la vaisselle ;
 les femmes, c'est par des insultes qu'elles font peur,
 tandis que prodiguent des critiques les auteurs.

די נקמה

עס איז אין דער וועלט זייער אַ גרויסע וויגאָדע
 איטלעכער איז זיך נוקם אויף אַן אַנדער מאָדע.
 אַ ראָש-הקהל מאַכט אַן אַ קריג,
 אַ דאָקטער מיט אַ שפּאַנישער פֿליג,
 מיט אַ שווערד דער סאַלדאַט
 און מיט אַן עצה דער אַדוואָקאַט.
 אַ משולח מאַכט אַ גרויסע הוצאה,
 אַ בייזער טאַטע — אַ שלעכטע צוואה,
 דער גזלן מיט אַ האַק,
 דער רבֿ מיט אַ פּסק,
 אַ שלעכטע קעכין
 מיט טעפּ ברעכן,
 מיט שעלטן און פֿלוכן די ווייבער
 און מיט אַ קריטיק דער שרייבער.

Lors de mon anniversaire

Depuis plus d'une demi-heure, je me demande :
 comment ça se fait que mes cheveux n'aient rien
 perdu de leur noirceur,
 alors que ça fait quarante trois ans que je suis venu au
 monde ?
 Mais j'ai la réponse, la voilà :
 ils broient du noir, de même que moi.

ביי מיין געבורטסטאָג

איך זיך און קלער מיר שוין אַזוי דאָ
 אפֿשר מער ווי אַ האַלבע שעה,
 פֿאַר וואָס האָבן דאָס נאָך מיינע האָר
 זייער גרויס שוואַרצקייט נישט פֿאַרלוירן:
 עס איז דאָך שוין דריי און פֿערציק יאָר
 זינט איך בין אויף דער וועלט געבוירן?
 נאָר איך האָב אַ תּירוץ גאָר אַ קליינעם:
 זיי ווערן פֿאַרשוואַרצט מיט מיר אין איינעם.

Source : Yitskhok Niborski.